

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-02-28

Diarienummer N163-0054/25

Handläggare

Ann-Charlotte Gustafsson

Telefon: 031-365 41 17

E-post: ann-charlotte.gustafsson@socialnordost.goteborg.se

Yttrande till stadsbyggnadsnämnden över förslag Ändring av översiktsplan för Göteborg, dnr SBF-2024-00784, samråd

Förslag till beslut

1. Socialnämnd Nordost beslutar att tillstyrka förslag till ändring av översiktsplan för Göteborg, dnr SBN-2024-00784
2. Socialnämnd Nordost sänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsbyggnadsnämnden
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Sammanfattning

Stadsbyggnadsnämnden har sänt förslag om Ändring av översiktsplan för Göteborg, SBF-2024-00784, på remiss. Kommunfullmäktige förklarade 2024 befintlig översiktsplan som fortsatt aktuell men konstaterade att vissa delar behöver ändras. Syftet med ändringarna är dels att bättre spegla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning, dels att öka tydligheten för efterföljande planering.

Socialförvaltningen tillstyrker förslaget till ändring av översiktsplan för Göteborg. Förvaltningen ser positivt på att jordbruksmark föreslås prioriteras högre än tidigare när det gäller stadens utbyggnad. Uppdatering och förtydligande angående klimatanpassning, både översvämningsrisker och värmeökningar, är positivt liksom förtydligande av strategier för mobilitet.

Följande två förslag till ändringar berör direkt stadsområde Nordost. Förvaltningen är positiv till förslaget om minskat utredningsområde för blandad stadsbebyggelse i ett mindre område i Gunnilse västra då det har begränsad utbyggnadspotential och stor andel jordbruksmark. Förslaget om reservmark för begravningsmark i Rösered innebär att odlarföreningarna Albanus och Rösered kan tas i anspråk. Förvaltningen menar att förslaget behöver utredas ytterligare då det innebär en målkonflikt med stadens uppdrag att uppmuntra och utveckla stadsnära odling.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Socialförvaltningen ser inte att de föreslagna ändringarna påverkar socialnämnd Nordosts ekonomi. Inga större ändringar föreslås heller inom stadsområde Nordost som får direkt påverkan på invånarnas livsvillkor eller ekonomiska situation. Möjligen kan stadens utveckling och växande i övrigt ha en positiv påverkan på möjlighet till arbetstillfällen och bostäder även för invånare i Nordost.

Stadsbyggnadsförvaltningen menar att de ändringar som föreslås, speciellt vad gäller energi, kan gynna arbetsmarknaden och leda till utveckling av näringslivet i Göteborg. I ytterstaden prioriteras jordbruksmark högre än tidigare vilket är positivt för jordbruksnäringen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Ändringarna av översiktsplanen utgår från att Göteborg ska kunna hantera en fortsatt befolkningsökning. Staden ska kunna växa, men med minsta möjliga påverkan på klimatet och miljön. På flera sätt är ändringarna av översiktsplanen positiva ur miljösynpunkt enligt stadsbyggnadsförvaltningen. En koncentrerad bebyggelse ger en mer resurssnål stad och förutsättningar att bygga energieffektivt. Förtydliganden vad gäller klimatanpassning och mobilitet och betoning av jordbruksmarkens värde stärker den ekologiska dimensionen. Ändringarna ligger också i linje med stadens lokala miljömål för naturen, människan och klimatet.

Bedömning ur social dimension

Socialförvaltningen ser inte att de föreslagna ändringarna nämnvärt påverkar livsvillkoren för invånarna inom stadsområde Nordost. Däremot påverkar ändringarna stadens utveckling i stort vilket kan ge positiva effekter för alla invånare, till exempel när det handlar om att ta del av utbud inom eller förflytta sig mellan stadens olika områden.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att de föreslagna ändringarna innebär förändringar av offentliga rum, gatustrukturer, kollektivtrafiknät och kopplingar över barriärer som binder samman staden och bidrar till en mer sammanhållen stad på strukturell nivå. Samtidigt behöver kopplingar över och under trafikleder och andra barriärer gestaltas och utformas med stor hänsyn till gåendes perspektiv samt för trafiksäkerhet och trygghet för olika grupper så som barn, äldre och personer med fysiska och kognitiva funktionsnedsättningar.

Ändringarna kan bidra till fler bostäder och i någon grad till en ökad blandning av boendeformer och upplåtelseformer inom olika geografiska områden. En mer koncentrerad bebyggelse ger förutsättningar att förbättra villkoren för gående, cyklister och kollektivtrafikresenärer. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ändringarna kan bidra positivt till människors möjligheter till rörelse, avkoppling och möten med andra, genom tillskapandet av olika typer av parker, grönytor och stråk. Socialförvaltningen menar dock att förtätning av områden ofta medför utmaningar när det gäller att skapa plats för förskolor, skolor, bostadsnära parker och platser för sociala möten och samvaro.

Samråd

Under februari har stadsbyggnadsförvaltningen arrangerat offentliga möten vid fyra tillfällen, på Stadsbiblioteket och Majornas bibliotek.

Samverkan

Information har lämnats i förvaltningens samverkansgrupp, FSG, 2025-03-18.

Ärendet

Stadsbyggnadsnämnden har beslutat om samråd för förslag Ändring av översiktsplan för Göteborg, diarienummer SBN-2024-00784. Förslaget är remitterat för yttrande till ett flertal bolag och nämnder, däribland socialnämnd Nordost.

Remisstiden för förslaget är 8 januari – 25 mars 2025. Socialnämnd Nordost har fått anstånd med inlämnande av yttrande till den 28 mars 2025.

Beskrivning av ärendet

Handlingar i ärendet finns på sidan: [Ändring av översiktsplan för Göteborg - Plan- och byggprojekt - Göteborgs Stad](#) Förslaget till ändring av översiktsplan för Göteborg finns i sin helhet på denna digitala plattform. Till samrådsförslaget hör även en hållbarhetsbedömning.

Bakgrund och förutsättningar

Enligt Plan- och bygglagen, PBL, ska alla kommuner ha en aktuell översiktsplan. En översiktsplan är inte juridiskt bildande men visar kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning. Göteborgs översiktsplan antogs av kommunfullmäktige 2022 och genom beslut 2024 förklarades översiktsplanen fortsatt vara aktuell. Samtidigt konstaterades att vissa delar av översiktsplanen behöver ändras och att andra delar bör utgå. Syftet med ändringarna är dels att bättre spegla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning, dels att öka tydligheten för efterföljande planering. Ändringar av översiktsplanen kommer att arbetas in i den gällande översiktsplanen efter det att kommunfullmäktige har antagit ändringarna.

Kommunfullmäktige gav i maj 2024 stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram förslag till ändring av översiktsplan för Göteborg. Uppdraget slogs samman med redan pågående arbeten med fördjupning och tillägg till översiktsplanen.

Förslagets innehåll

Den föreslagna ändringen av översiktsplanen omfattar fördjupning av geografiska inriktningar för Södra älvstranden, Mölndalsåns dalgång samt för södra Askim. Ändringen omfattar också tematiska tillägg för jordbruksmark och energi samt ändringar inom tematiska inriktningar för klimatanpassning och för mobilitet och infrastruktur. Strategier läggs till för klimatanpassning samt för mobilitet och infrastruktur. Bakgrunden till detta är att det finns omvärldsfaktorer som ändrats sedan översiktsplanen antogs. I övrigt föreslås ett antal mindre ändringar.

Södra älvstranden, Mölndalsåns dalgång och södra Askim

Syftet med ändringen för Södra älvstranden är att skapa förutsättningar för stadsutveckling inom utredningsområdet från Järnvågen till Klippan, med omvandling från industrimark till blandad stadsbebyggelse när färjeterminalerna flyttar, hantering av Oscarsledens framtid samt lokaliseringsfrågor för Fiskhamnen.

Efter mindre justeringar föreslås de befintliga fördjupningarna för Mölndalsåns dalgång respektive Södra Askim arbetas in i översiktsplanen.

Jordbruksmark och livsmedelsförsörjning

Tillägget syftar till att bevara jordbruksmark för kommande generationer, värna och utveckla förutsättningarna för både småskaligt och storskaligt jordbruk, samt att undvika att jordbruksmark fragmenteras. Ytterstadens sammanhängande jordbrukslandskap

föreslås bevaras. Ändringen förtydligar hur jordbruksmarken ska användas och prioriteras i förhållande till andra samhällsintressen för att långsiktigt stärka livsmedelsförsörjningen i Göteborg.

Med avseende på jordbruksmark har stadsbyggnadsförvaltningen studerat de utredningsområden för blandad stadsbebyggelse som är utpekade i översiktsplanen. Vissa ändringar föreslås som berör Säve på Hisingen och Gunnilse i Nordost. Gunnilse västra (norr om Gunnilsevägen), som är ett utredningsområde för blandad stadsbebyggelse, föreslås tas bort på grund av att området är litet, har begränsad utbyggnadspotential och har stor andel jordbruksmark. Övrigt utredningsområde för blandad stadsbebyggelse i Gunnilse berörs inte av ändringen.

Bild 1. Röd markering i bilden till vänster: Förslag till borttaget utredningsområde för blandad stadsbebyggelse i Gunnilse västra. Gul markering: jordbruksmark. Grå markering: befintliga utredningsområden för blandad stadsbebyggelse som kvarstår. Bilden till höger visar ett flygfoto över området.

Energi och energilagring

Den svenska elanvändningen förväntas öka kraftigt under kommande årtionden, till stor del på grund av elektrifiering av industrier. Översiktsplanen behöver skapa förutsättningar för ett hållbart energisystem i Göteborg och stödja omställningen till förnybar energi. Nya inriktningar och text om produktion och lagring av förnybar energi läggs därför till i översiktsplanen. De former av förnybar energi som hanteras är vindkraft på land och till havs, solceller, förbränningsanläggningar för el- och fjärrvärmeproduktion och energilagring. Syftet med tillägget är att ge förutsättningar för att hantera omställningen till ett fossilfritt samhälle, genom rekommendationer kring mark- och vattenanvändning för lokal produktion av förnybar energi och för att utveckla möjligheter för energilagring.

Utredningsområde för landbaserad vindkraft föreslås på Hisingen (Arendal/Syrhåla). För havsbaserad vindkraft föreslås ett utredningsområde i Kattegatt. Även utredningsområden för till exempel batterilagring föreslås på Hisingen.

Översiktsplanens utgångspunkt är att etablering av solcellsparker inte är ett väsentligt samhällsintresse på jordbruksmark, men möjliggör för två undantag: dels att mindre solcellsparker om högst en hektar får etableras på åkermark, dels att solcellsparker kan etableras på betesmark förutsatt att djur fortfarande kan beta där. Hänsyn ska även tas till biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Majoriteten av provningar för solcellsparker sker utanför kommunens rådighet men staden vill ändå genom översiktsplanen tydliggöra sin syn på avvägningen mellan livsmedelsproduktion och etablering av solceller på jordbruksmark.

I Göteborg sker produktion av el och fjärrvärme bland annat genom förbränning av fasta, gasformiga och flytande bränslen vid ett antal förbränningsanläggningar. Enligt Göteborg Stads miljö- och klimatprogram ska Göteborg Energi senast 2025 endast producera el och fjärrvärme av förnybara bränslen. För att fasa ut återstående fossila bränslen och modernisera anläggningarna genomförs en rad olika åtgärder, bland annat effektivisering av det befintliga energisystemet och uppförande av flera nya produktionsanläggningar. Ryaområdet, Rosenlund och Sävenäs är betydelsefulla produktionsplatser där flera nyckelfunktioner är belägna. Det är av stor betydelse att denna produktion kan fortgå och ges möjlighet att utvecklas. Nya anläggningar kan behöva etableras i anslutning till lämpliga värmedistributionsledningar och elnät.

Klimatanpassning

På grund av klimatförändringarna måste Göteborg förbereda sig för extrema väderhändelser som översvämningar, torka och värme men även mindre extrema händelser men som inträffar ofta. För att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner och säkerställa framkomlighet måste arbetet med att minska översvämningssrisker integreras i stadsplaneringen. Ändringen av översiktsplanen innebär att strategier för klimatanpassning förtydligas för att bättre stödja kommande arbete i dessa frågor.

Ett nytt tematiskt kapitel Klimatanpassning med planeringsinriktningar och vägledningar föreslås läggas in i översiktsplanen. Kapitlet baseras på översiktsplanens nuvarande inriktningar för klimatanpassning samt tillägget för översvämningssrisker. Det nya kapitlet innehåller förtydliganden kring beskrivning av kategorierna samhällsviktig anläggning och anläggning för samhällsservice. Dessutom läggs ett större fokus på planering för en varmare stad utifrån att kunskapsläget har ökat.

Planeringsnivåer för hav och vattendrag föreslås flyttas till ett separat styrande dokument. Samtidigt uppdateras planeringsnivåerna utifrån ny kunskap och framflyttad planeringshorisont. Att planeringsnivåerna lyfts ut ur översiktsplanen och görs till riktlinje innebär att de kan hållas aktuella genom uppdateringar när till exempel ny kunskap framkommer eller när åtgärder genomförs.

Mobilitet och infrastruktur

För att nå parisavtalet har Göteborgs Stad fastslagit målsättningar om en kraftig minskning av klimatpåverkan från transporter vilket innebär att resor till, från och inom Göteborg behöver flyttas över från personbil till resor till fots, med cykel och kollektivtrafik. Ändringar av översiktsplanen inom temat mobilitet och infrastruktur syftar till att tydliggöra denna viljeinriktning samt att bättre harmonisera med Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram.

Strategin för effektiv användning av befintlig infrastruktur utvecklas med avseende på styrning av parkering och delningstjänster samt kring hur fyrstegsprincipen ska tillämpas. (Fyrstegsprincipen innebär att möjliga förbättringar i transportsystemet ska prövas stegvis, där steg 1 och 2 främst handlar om att påverka val av transportsätt innan resan/transporten påbörjas samt effektivare utnyttjande av befintligt vägnät.)

Strategin för ökad andel resande till fots, med cykel och med kollektivtrafik kompletteras med en ny inriktning för färdmedelsfördelning i linje med Göteborg Stads mål för minskad klimatpåverkan. Funktioner och kvaliteter avseende cykelplanering förtydligas.

Mindre ändringar – begravningsmark

Förslaget innehåller också ett antal mindre ändringar som till exempel ändrade reservat och utredningsområden för kommunikation samt nya ytor för framtida begravningsmark.

Det som direkt berör stadsområde Nordost är förslaget om reservmark i Rösered för framtida behov av begravningsmark för kistbegravningar. I lokaliseringsstudien som genomförts av Göteborgs Stad och Göteborgs Begravningsamfällighet bedömdes Rösered ha mycket god potential.

Bild 2. Bilden till vänster visar det utpekade område i Rösered som föreslås läggas in i översiktsplanen som reservmark för begravningsmark. Bilden till höger visar läget för Albanus och Rösereds odlarföreningar, vilka båda ligger inom det utpekade området.

Förvaltningens bedömning

Socialförvaltningen tillstyrker förslaget till ändring av översiktsplan för Göteborg, dnr SBF-2024-00784.

Förvaltningen önskar bifoga följande synpunkter på förslaget:

- Förvaltningen ser positivt på att stadsbyggnadsförvaltningen efter sin översyn av jordbruksmark i förhållande till utredningsområde för blandad stadsbebyggelse i ytterstaden föreslår att ett mindre område i Gunnilse västra (norr om Gunnilsevägen), tas bort då det är litet, har begränsad utbyggnadspotential och har stor andel jordbruksmark. (Se bild 1.) Övrigt utredningsområde för blandad stadsbebyggelse i Gunnilse kvarstår.
- Inom stadsområde Nordost finns en stor andel av stadens jordbruksmark. Förvaltningen ser positivt på att jordbruksmark föreslås prioriteras högre än tidigare när det gäller avvägningar inför stadens utbyggnad. Förutom att det är positivt för jordbruksnäringen menar förvaltningen att det är en förutseende anpassning till framtida behov av ökad inhemsk matproduktion.
- När det gäller förslaget om reservmark för begravningsmark i Nordost noterar förvaltningen att det innebär en målkonflikt med exploateringsförvaltningens uppdrag att stadsnära odling ska uppmuntras och utvecklas. Om förslaget realiserar innebär det att de två odlingsområdena för Albanus och Rösereds odlarföreningar tas i anspråk för begravningsmark. (Se bild 2.) Förvaltningen tar inte ställning till vilken prioritering som bör göras men menar att förslaget behöver utredas ytterligare.

- Förvaltningen ser positivt på förslagen att uppdatera och förtydliga avsnitten i översiktsplanen som behandlar klimatanpassning, för både översvämningsrisker och kommande värmeökningar. Att planeringsnivåer för hav och vattendrag flyttas till ett separat styrande dokument är positivt då behov av anpassning till framtida förändringar snabbare kan införlivas i stadens planering.
- Förtydligandet av strategier för mobilitet ser förvaltningen som positivt för stadens möjligheter att bättre möta de utmaningar den växande staden står inför, både när det gäller utrymme för olika transportslag såväl som för att hantera en god miljö för människor att vistas i. Särskilt behöver barns möjligheter att röra sig till fots och med cykel förbättras.

Förvaltningen har inga synpunkter på tillägg om inriktningar för produktion och lagring av förnybar energi, med syfte att ge förutsättningar för att hantera omställningen till ett fossilfritt samhälle.

Då varken Södra älvstranden, Mölndalsåns dalgång eller Södra Askim ligger inom stadsområde Nordost avstår socialförvaltningen från att lämna synpunkter på de förslag som framförs angående de tre områdena.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsbyggnadsnämnden

Socialförvaltning Nordost

Fredrik Johansson
Förvaltningsdirektör

Ing-Marie Larsson
Tf avdelningschef